

U S T A W A

z dnia 25 czerwca 1997 r.

o świadku koronnym

Opracowano na podstawie: tj. Dz. U. z 2007 r. Nr 36, poz. 232, z 2009 r. Nr 178, poz. 1375, z 2010 r. Nr 127, poz. 857, Nr 182, poz. 1228, z 2012 r. poz. 1529, z 2014 r. poz. 1199.

Art. 1. 1. Przepisy ustawy stosuje się w sprawach o przestępstwo lub przestępstwo skarbowe popełnione w zorganizowanej grupie albo związku mających na celu popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego.

2. Przepisy ustawy stosuje się także w sprawach o przestępstwa określone w:

- 1) art. 228 § 1 i 3–6, art. 229 § 1 i 3–5, art. 230 § 1, art. 230a § 1, art. 231 § 1 i 2, art. 250a § 1 i 2, art. 258 oraz art. 296a § 1, 2 i 4 Kodeksu karnego;
- 2) art. 46 ust. 1, 2 i 4, art. 47 oraz art. 48 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. Nr 127, poz. 857).

Art. 2. Świadkiem koronnym jest podejrzany, który został dopuszczony do składania zeznań w charakterze świadka, na zasadach i w trybie określonych niniejszą ustawą.

Art. 3. 1. Można dopuścić dowód z zeznań świadka koronnego, jeżeli łącznie zostały spełnione następujące warunki:

- 1) do chwili wniesienia aktu oskarżenia do sądu jako podejrzany w swoich wyjaśnieniach:
 - a) przekazał organowi prowadzącemu postępowanie informacje, które mogą przyczynić się do ujawnienia okoliczności przestępstwa, wykrycia pozostałych sprawców, ujawnienia dalszych przestępstw lub zapobieżenia im,
 - b) ujawnił majątek swój oraz znany mu majątek pozostałych sprawców przestępstwa lub przestępstwa skarbowego, o których mowa w art. 1,
- 2) podejrzany zobowiązał się do złożenia przed sądem wyczerpujących zeznań dotyczących osób uczestniczących w przestępstwie lub przestępstwie

skarbowym oraz pozostałych okoliczności, o których mowa w pkt 1 lit. a, popełnienia przestępstwa lub przestępstwa skarbowego określonego w art. 1.

2. Można uzależnić dopuszczenie dowodu z zeznań świadka koronnego także od zobowiązania się podejrzanego do zwrotu korzyści majątkowej odniesionej z przestępstwa lub przestępstwa skarbowego oraz naprawienia szkody nimi wyrządzonej.

3. Z czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i ust. 2, sporządza się protokół, a także poucza się podejrzanego o treści art. 10 i 11, zamieszczając o tym wzmiankę w protokole.

Art. 4. Przepisów ustawy nie stosuje się do podejrzanego, który w związku z udziałem w przestępstwie lub przestępstwie skarbowym określonym w art. 1:

- 1) usiłował popełnić albo popełnił zbrodnię zabójstwa lub współdziałał w popełnieniu takiej zbrodni,
- 2) nakłaniał inną osobę do popełnienia czynu zabronionego, określonego w art. 1, w celu skierowania przeciwko niej postępowania karnego,
- 3) kierował zorganizowaną grupą albo związkiem mającymi na celu popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego.

Art. 5. 1. Postanowienie w przedmiocie dopuszczenia dowodu z zeznań świadka koronnego wydaje sąd okręgowy właściwy dla miejsca prowadzenia postępowania przygotowawczego na wniosek prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze, złożony po uzyskaniu zgody Prokuratora Generalnego.

2. Sąd bada, na podstawie danych zawartych we wniosku i materiałach zgromadzonych w sprawie, czy zachodzą warunki określone w art. 1, 3 i 4.

3. Przed wydaniem postanowienia sąd przesłuchuje podejrzanego co do okoliczności, o których mowa w art. 3 ust. 1 i 2. Jeżeli stawiał się obrońca, dopuszcza się go, na żądanie podejrzanego, do udziału w przesłuchaniu; zawiadomienie obrońcy o terminie przesłuchania jest obowiązkowe, gdy żąda tego podejrzany.

4. Sąd określa termin i sposób wykonania zobowiązania, o którym mowa w art. 3 ust. 2.

5. Sąd wydaje postanowienie w terminie 14 dni od dnia wpływu wniosku.

6. Na postanowienie sądu prokuratorowi przysługuje zażalenie.

Art. 5a. Jeżeli prokurator prowadzący lub nadzorujący postępowanie przygotowawcze nie występuje z wnioskiem, o którym mowa w art. 5 ust. 1, wydaje w tym przedmiocie postanowienie i zapoznaje z jego treścią podejrzanego.

Art. 6. Jeżeli prokurator wydał postanowienie, o którym mowa w art. 5a, albo sąd wydał postanowienie o odmowie dopuszczenia dowodu z zeznań świadka koronnego, wyjaśnienia podejrzanego, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 oraz art. 5 ust. 3, nie mogą stanowić dowodu; w takim wypadku czynności przeprowadzone na zasadach i w trybie określonych niniejszą ustawą uznaje się za niebyłe, a zniszczeniu podlegają następujące dokumenty:

- 1) postanowienia o przedstawieniu zarzutów wydane w oparciu o wyjaśnienia, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1,
- 2) protokoły zawierające wyjaśnienia i oświadczenia podejrzanego, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 i art. 5 ust. 3,
- 3) wnioski prokuratora, sporządzone na podstawie art. 5 ust. 1.

Art. 7. 1. W razie wydania przez sąd postanowienia o dopuszczeniu dowodu z zeznań świadka koronnego, prokurator sporządza odpisy materiałów dotyczących osoby wskazanej w postanowieniu sądu i wyłącza je do odrębnego postępowania, które następnie zawiesza; zawieszenie postępowania trwa do czasu prawomocnego zakończenia postępowania przeciwko pozostałym sprawcom.

2. Na postanowienie o zawieszeniu postępowania na podstawie ust. 1 zażalenie nie przysługuje.

Art. 8. W stosunku do świadka koronnego nie stosuje się przepisów art. 182–185 Kodeksu postępowania karnego.

Art. 9. 1. Sprawca nie podlega karze za przestępstwa lub przestępstwa skarbowe określone w art. 1, w których uczestniczył i które jako świadek koronny ujawnił w trybie określonym niniejszą ustawą.

2. Prokurator wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania w ciągu 14 dni od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie przeciwko tym sprawcom, których udział w przestępstwie świadek koronny ujawnił oraz przeciwko którym zeznawał. Przepisów art. 459 i 465 Kodeksu postępowania karnego nie stosuje się.

Art. 10. 1. Przepisów art. 9 nie stosuje się, jeżeli świadek koronny w toku postępowania:

- 1) zeznał nieprawdę lub zataił prawdę co do istotnych okoliczności sprawy albo odmówił zeznań przed sądem,
- 2) popełnił nowe przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, działając w zorganizowanej grupie albo związku mających na celu popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego,
- 3) zataił majątek, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 lit. b.

2. W wypadku określonym w ust. 1 prokurator podejmuje zawieszone postępowanie.

3. Prokurator podejmuje zawieszone postępowanie, jeżeli zostały ujawnione okoliczności, o których mowa w art. 4.

4. Prokurator może podjąć zawieszone postępowanie, jeżeli świadek koronny popełnił nowe przestępstwo umyślne lub umyślne przestępstwo skarbowe albo nie wykonał zobowiązania, o którym mowa w art. 3 ust. 2.

5. Na postanowienie o podjęciu zawieszonego postępowania świadkowi koronnemu przysługuje zażalenie do sądu, o którym mowa w art. 5 ust. 1.

Art. 11. 1. Postępowanie wznawia się, niezależnie od podstaw określonych w art. 327 § 2 Kodeksu postępowania karnego, jeżeli w ciągu 5 lat od uprawomocnienia się postanowienia o umorzeniu postępowania na podstawie art. 9:

- 1) świadek koronny popełnił nowe przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, działając w zorganizowanej grupie albo związku mających na celu popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego,
- 2) zostały ujawnione okoliczności świadczące o tym, że świadek koronny świadomie nie wykonał obowiązku, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 lit. b lub ust. 2,
- 3) zostały ujawnione okoliczności, o których mowa w art. 4.

2. Jeżeli świadek koronny, w ciągu 5 lat od uprawomocnienia się postanowienia o umorzeniu postępowania na podstawie art. 9, popełnił nowe przestępstwo umyślne lub umyślne przestępstwo skarbowe, postępowanie to można wznowić.

3. Na postanowienie o wznowieniu postępowania świadkowi koronnemu przysługuje zażalenie do sądu, o którym mowa w art. 5 ust. 1.

Art. 12. W wypadku podjęcia albo wznowienia postępowania z powodów, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1 lub ust. 4 albo art. 11 ust. 2, skazując za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe objęte tym postępowaniem, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

Art. 13. 1. Sąd, na wniosek świadka koronnego, wyłącza jawność rozprawy na czas jego przesłuchania. Świadka należy pouczyć o tym uprawnieniu. W razie wyłączenia jawności, przepisów art. 361 § 1 i 3 Kodeksu postępowania karnego nie stosuje się.

2. Wyłączając jawność rozprawy na podstawie ust. 1, sąd zarządza zakaz wnoszenia na salę rozpraw urządzeń rejestrujących dźwięk, obraz lub zdolnych do przekazania dźwięku lub obrazu, a także poddanie się kontroli w celu realizacji tego zarządzenia.

Art. 14. 1. W razie zagrożenia życia lub zdrowia świadka koronnego lub osoby dla niego najbliższej w rozumieniu przepisów Kodeksu karnego, mogą być oni objęci ochroną osobistą, a także uzyskać pomoc w zakresie zmiany miejsca pobytu lub zatrudnienia, a w szczególnie uzasadnionych wypadkach można wydać im dokumenty umożliwiające używanie innych niż własne danych osobowych, w tym uprawniające do przekroczenia granicy państwowej, jak również mogą uzyskać inną formę pomocy, a zwłaszcza przeprowadzenie zabiegu chirurgicznego usuwającego charakterystyczne elementy wyglądu lub operacji plastycznej.

1a. W razie stwierdzenia takiej potrzeby i za zgodą osoby objętej ochroną Dyrektor Generalny Służby Więziennej może wprowadzić ograniczenia przysługujących jej uprawnień, określonych w art. 91, art. 91a, art. 92, art. 100, art. 102 pkt 2, 5, 6 i 8, art. 105 § 1, art. 105b § 1, art. 106 § 1 i 2, art. 110a § 1, art. 113a § 3, art. 116 § 1 pkt 4, art. 130 § 1, art. 141 § 1, art. 211 § 2 i art. 218 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego.

1b. W wypadku braku możliwości zapewnienia świadkowi koronnemu lub osobie dla niego najbliższej świadczeń opieki zdrowotnej w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego, osobom tym może być przyznana pomoc finansowa na pokrycie kosztów uzyskania świadczeń opieki zdrowotnej określonych w art. 15 ust.

2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135, z późn. zm.¹⁾).

2. W razie niemożności zatrudnienia świadka koronnego lub osoby dla niego najbliższej, może być im przyznana pomoc finansowa, w szczególności przeznaczona na pokrycie kosztów utrzymania.

3. Ochroną lub pomocą, o których mowa w ust. 1, 1a, 1b i 2, z wyłączeniem wydania dokumentów, o których mowa w ust. 1, można również objąć, do czasu uprawomocnienia się postanowienia określonego w art. 5 ust. 1, podejrzanego, który spełnił warunki przewidziane w art. 3 ust. 1, lub osobę dla niego najbliższą w rozumieniu przepisów Kodeksu karnego.

4. Niedopuszczalna jest czynność dowodowa zmierzająca do ujawnienia okoliczności, o których mowa w ust. 1, 1b i 2.

Art. 15. Warunki i zasady udzielania ochrony lub pomocy, o których mowa w art. 14, za granicą może określić umowa międzynarodowa.

Art. 16. 1. Objęcie osoby pełnoletniej ochroną lub pomocą, o których mowa w art. 14, uzależnia się od złożenia Komendantowi Centralnego Biura Śledczego Policji lub Dyrektorowi Generalnemu Służby Więziennej przez tę osobę pisemnego zobowiązania do:

- 1) przestrzegania zasad i zaleceń w zakresie udzielonej ochrony, a także
- 2) wykonywania obowiązków ciążących z mocy ustawy oraz wynikających z prawomocnych orzeczeń i decyzji – w razie korzystania z ochrony lub pomocy polegających na zmianie miejsca pobytu lub wydaniu dokumentów, o których mowa w art. 14 ust. 1.

2. (uchylony).

Art. 17. 1. W przedmiocie zastosowania ochrony lub pomocy, o których mowa w art. 14, prokurator wydaje postanowienie na wniosek świadka koronnego, podejrzanego, który spełnił warunki przewidziane w art. 3 ust. 1, lub osoby dla nich najbliższej w rozumieniu przepisów Kodeksu karnego.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 94, poz. 778, Nr 132, poz. 1110, Nr 138, poz. 1154, Nr 157, poz. 1314, Nr 164, poz. 1366, Nr 169, poz. 1411 i Nr 179, poz. 1485 oraz z 2006 r. Nr 75, poz. 519, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 143, poz. 1030, Nr 170, poz. 1217, Nr 191, poz. 1410, Nr 227, poz. 1658 i Nr 249, poz. 1824.

2. W przedmiocie ochrony osobistej, na wniosek świadka koronnego lub osoby dla niego najbliższej w rozumieniu przepisów Kodeksu karnego, odbywających karę pozbawienia wolności lub tymczasowo aresztowanych, przebywających w zakładach karnych lub aresztach śledczych, prokurator wydaje postanowienie o udzieleniu ochrony osobistej, które wykonuje Dyrektor Generalny Służby Więziennej.

3. Postanowienie prokuratora o objęciu ochroną lub pomocą osób, o których mowa w ust. 1 lub 2, może być wydane także z urzędu – za zgodą tych osób.

4. Na postanowienie w przedmiocie zastosowania ochrony lub pomocy, o którym mowa w ust. 1–3, przysługuje zażalenie.

Art. 18. 1. Organem właściwym do wykonywania postanowień, o których mowa w art. 17 ust. 1 i 3, jest Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji, z wyjątkiem postanowień o ochronie osobistej osób odbywających karę pozbawienia wolności lub tymczasowo aresztowanych, przebywających w zakładach karnych lub aresztach śledczych.

2. Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji określa formy ochrony lub pomocy odpowiednio do stopnia zagrożenia osób, o których mowa w art. 17 ust. 1.

3. Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji, odpowiednio do okoliczności, może zmieniać formy ochrony lub pomocy, w tym wysokość pomocy finansowej.

4. Na zarządzenie Komendanta Centralnego Biura Śledczego Policji w przedmiocie, o którym mowa w ust. 2 i 3, przysługuje zażalenie do prokuratora prowadzącego albo nadzorującego postępowanie przygotowawcze.

5. Zażalenie w przedmiocie wydania dokumentów, przeprowadzenia zabiegu chirurgicznego lub operacji plastycznej, o których mowa w art. 14, rozpoznaje Prokurator Generalny.

Art. 18a. 1. Funkcjonariusze Policji, w ramach wykonywanej ochrony, mogą wprowadzać, także w drodze czynności operacyjno-rozpoznawczych, współdziałając z właściwymi organami państwa, dane, o których mowa w art. 14 ust. 1, do systemów informatycznych oraz kartotek, skorowidzów, ksiąg, wykazów i innych zbiorów ewidencyjnych organów państwowych oraz jednostek samorządu terytorialnego, innych państwowych lub komunalnych jednostek organizacyjnych oraz podmiotów niepaństwowych, realizujących zadania publiczne.

2. Podmioty wymienione w ust. 1 są obowiązane udzielać pomocy funkcjonariuszom Policji oraz współdziałającym z nimi funkcjonariuszom innych organów państwa przy wykonywaniu zadań, o których mowa w przywołanym przepisie.

3. Nie popełnia przestępstwa, kto zgodnie z przepisami niniejszej ustawy poleca sporządzić, kieruje sporządzaniem, udziela pomocy w sporządzeniu, sporządza oraz zabezpiecza dokumenty lub posługuje się dokumentami, o których mowa w art. 14 ust. 1.

Art. 18b. 1. W wypadku umyślnego naruszenia przez osobę objętą ochroną zasad lub zaleceń w zakresie ochrony lub uporczywego uchylania się od wykonywania obowiązków, o których mowa w art. 16 ust. 1 pkt 2, Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji albo Dyrektor Generalny Służby Więziennej występuje do prokuratora prowadzącego postępowanie z wnioskiem o cofnięcie ochrony lub pomocy.

2. W przedmiocie wniosku, o którym mowa w ust. 1, prokurator wydaje postanowienie.

3. Prokurator prowadzący postępowanie może wydać postanowienie o cofnięciu albo zakończeniu ochrony lub pomocy – z urzędu lub na wniosek osoby, której udzielono ochrony lub pomocy, po zasięgnięciu opinii Komendanta Centralnego Biura Śledczego Policji, a w wypadku, o którym mowa w art. 17 ust. 2, Dyrektora Generalnego Służby Więziennej.

4. Na postanowienie w przedmiocie cofnięcia albo zakończenia ochrony lub pomocy osobom, których postanowienie dotyczy, przysługuje zażalenie do prokuratora nadrzędnego.

5. Wydanie postanowienia o cofnięciu albo zakończeniu ochrony lub pomocy nie jest uzależnione od wydania postanowienia o umorzeniu zawieszonego postępowania określonego w art. 9 ust. 2.

Art. 19. 1. W razie zastosowania ochrony lub pomocy polegającej na zmianie miejsca pobytu lub wydaniu dokumentów, o których mowa w art. 14 ust. 1, Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji może zobowiązać operatora pocztowego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (Dz. U. poz. 1529) lub jego placówkę pocztową do:

- 1) przekazywania pod wskazany przez siebie adres przesyłek przeznaczonych dla osoby objętej ochroną,
- 2) doręczania przesyłek przeznaczonych dla osoby objętej ochroną za pośrednictwem osoby przez niego upoważnionej.

2. Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji zapewnia niezwłoczne doręczanie przesyłek adresatowi w wypadkach, o których mowa w ust. 1.

3. Przekazanie lub doręczenie przez placówkę pocztową przesyłki w sposób przewidziany w ust. 1 uważa się za doręczenie w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe.

Art. 20. Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji ustanawia, w razie stwierdzenia takiej potrzeby i za zgodą osoby objętej ochroną, pełnomocnika tej osoby; do pełnomocnika stosuje się odpowiednio przepisy regulujące postępowanie, w którym został on ustanowiony.

Art. 21. 1. W razie podjęcia zawieszonego postępowania karnego w wypadkach określonych w art. 10 albo wznowienia postępowania karnego w wypadkach określonych w art. 11, świadek koronny jest zobowiązany do zwrotu właściwemu organowi równowartości świadczeń otrzymanych w ramach pomocy, a jeżeli pomoc polegała na wydaniu dokumentów, o których mowa w art. 14 ust. 1, również do zwrotu tych dokumentów.

2. Prokurator może także zobowiązać podejrzanego, który spełnił warunki przewidziane w art. 3 ust. 1, do zwrotu właściwemu organowi równowartości świadczeń otrzymanych w ramach pomocy, jeżeli prokurator nie wystąpił z wnioskiem, o którym mowa w art. 5 ust. 1, albo sąd wydał postanowienie o odmowie dopuszczenia dowodu z zeznań świadka koronnego.

3. Na postanowienie określone w ust. 1 i 2 przysługuje zażalenie do sądu, o którym mowa w art. 5 ust. 1.

4. W razie uchylania się od obowiązku zwrotu równowartości udzielonej pomocy lub wydanych dokumentów, stosuje się przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Art. 22. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki, zakres, sposób udzielania, wykonywania, cofania oraz zakończenia ochrony i pomocy, o których mowa w art. 14 ust. 1, 1b, 2 i 3 oraz art. 19 ust. 1 i 2, mając na

względnie potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa odpowiednio do rodzaju i stopnia zagrożenia oraz pomocy na poziomie co najmniej minimum socjalnego.

Art. 23. Ochronie zgodnie z przepisami o ochronie informacji niejawnych podlegają:

- 1) przebieg i treść czynności, o których mowa w art. 3, 5 i 5a, do chwili uprawomocnienia się postanowienia sądu o dopuszczeniu dowodu z zeznań świadka koronnego;
- 2) okoliczności dotyczące ochrony lub pomocy, o których mowa w art. 14–20.

Art. 24. 1. Przepisy ustawy stosuje się odpowiednio w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych, z tym że postanowienie w przedmiocie dopuszczenia dowodu z zeznań świadka koronnego wydaje wojskowy sąd okręgowy właściwy dla miejsca prowadzenia postępowania przygotowawczego.

2. Uprawnienia Prokuratora Generalnego, o których mowa w art. 5 ust. 1 i art. 18 ust. 5, przysługują odpowiednio Naczelnemu Prokuratorowi Wojskowemu.

Art. 25. W zakresie nie uregulowanym w ustawie stosuje się przepisy Kodeksu postępowania karnego.

Art. 26. (uchylony).

Art. 27. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 września 1998 r.